

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

**PAŽYMA
DĖL X SKUNDO
PRIEŠ VALSTYBINĘ MOKESČIŲ INSPEKCIJĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS,
UŽIMTUMO TARNYBĄ
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS**

2022 m. balandžio 25 d. Nr.4D-2022/1-81
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje gautas X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau vadinama – VMI) pareigūnų veiksmų (neveikimo) teikiant informaciją ir Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau atitinkamai vadinama – Tarnyba arba Užimtumo tarnyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo) atsisakant mokėti išmokas savarankiškai dirbančiam asmeniui (toliau vadinama ir – Išmokos).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „esu MB „A“ [toliau vadinama – Įmonė arba Bendrija] vadovas [*pavardė žinoma*] ir Įmonės narys [*pavardė žinoma*] Nuo 2020-11-07 iki 2021-01-01 mums [...], kaip savarankiškai dirbantiems asmenims [...] buvo paskirta savarankiškai dirbančio asmens išmoka (asmeniui 257 Eur / per mėnesį). Išmoką skyrė Užimtumo tarnyba“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „Nuo 2021-01-01 išmokos mokėjimas buvo nutrauktas ir apie tai sužinojom tik 2021-02-01 kai gavom pranešimą iš Užimtumo tarnybos.“

2.3. „Tą pačią dieną skambinome į VMI numeriu 1882 ir pradėjome domėtis kaip galėtume būti įtraukti į sąrašą asmenų, kurie pripažinti kaip nukentėję nuo dėl COVID-19 pandemijos įvesto karantino, bei apribotų ūkinių veiklų. VMI tarnautoja išsamiai paaiškino kokį prašymą reikia užpildyti per interneto portalą Mano VMI. 2021-02-01 užpildžiau prašymą ir pateikiau per Mano VMI.“

2.4. „2021-02-25 gavau atsakymą iš VMI. Tiesa sakant, nesupratau, atsakymo ar įtraukė į sąrašą ar ne, todėl vėl pateikėme prašymą ir iškart skambinome į VMI numeriu 1882. Pokalbio metu VMI tarnautoja pareiškė, jog [...] kaip fiziniai asmenys neturime išsiėmę nei verslo liudijimo nei individualios veiklos pažymėjimo, todėl visų pirma mums reikia teikti prašymą, kad mums priklausančią Įmonę įtrauktų į sąrašą Nr. 92 t. y. juridiniai asmenys, nukentėję dėl COVID-19 pandemijos LR paskelbto karantino, bei įvestų griežtų ūkinės veiklos ribojimų. O tada, pasak tarnautojos, kaip nariai Įmonės, kuri yra įtraukta į sąrašą Nr. 92 [...], būsite įtraukti į sąrašą Nr. 87 t. y. fiziniai asmenys, nukentėję dėl COVID-19 pandemijos įvestų ūkinės veiklos ribojimų. [toliau vadinama – Sąrašas 87]“

2.5. „2021-03-01 pateikėme prašymą per Mano VMI portalą jau kaip juridinis asmuo. 2021-03-15 gavome iš VMI atsakymą, jog prašymas nebus nagrinėjamas. Kelis kartus patikrinau ar

tikrai užpildėme visus prašyme nurodytus rodiklius. Radome neatitiktimų ir užpildėme prašymo formą iš naujo. Pildydami prašymus visada matėme, jog pasirašydami prašymą kartu pasirašome ir sutikimą: *Sutinku pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos prašymą per 10 darbo dienų pateikti papildomą informaciją / duomenis, kurie pagrįdžia šiame prašyme pateiktą informaciją ir patirtus finansinius sunkumus dėl viruso COVID-19 paplitimo.* Tačiau negavome jokio prašymo pateikti papildomus dokumentus, o tikrai tokį raštą, kurį apskundėme Administracinių Ginčų Komisijai.“

2.6. „Tik po Administracinių ginčų komisijos sprendimo VMI pateikė šį prašymą. Reaguodami į VMI prašymą pateikėme atsakymą. Po to, iš VMI gavome dar vieną raštą. Tada pateikėme paaiškinimą apie Įmonės vykdytą veiklą nuo pat įsteigimo 2020-01-07.“

2.7. „2021-07-20 iš VMI gavome dar vieną raštą. Tada manėme, kad kai VMI įtraukė Įmonę į nukentėjusių juridinių asmenų sąrašą Nr. 92 [Sąrašas (92)], mes, kaip Įmonės nariai, automatiškai esame įtraukti į sąrašą Nr. 87 ir telefonu kreipėmės į Užimtumo tarnybą dėl savarankiškai dirbančių asmenų išmokos, konsultantė paaiškino, jog kreipsis į VMI ir sužinos ar tikrai esame įtraukti sąrašą Nr. 87.“

2.8. „Praėjus kelioms dienoms Užimtumo tarnybos konsultantė mums paaiškino, jog mes nesame įtraukti į sąrašą Nr. 87. Tada 2021-07-30 vėl kreipėmės į VMI dėl įtraukimo Įmonės narius į sąrašą Nr. 87. Ir gavome dar vieną raštą / prašymą. Tada skambinome į VMI ir uždavėme klausimą, kodėl mums antrą kartą reikia įrodinėti tą patį faktą apie Įmonės veiklos vykdymą? Mums pasakė, jog jie yra kitas VMI departamentas ir jiems reikia iš naujo įrodyti veiklą. Nusiuntėme tuos pačius papildomus dokumentus, bei paaiškinimą apie Įmonės vykdytą veiklą ir gavome dar vieną raštą iš VMI. Tada VMI siuntėme dar vieną sutartį. Galiausiai VMI įtraukė mus į sąrašą Nr. 87.“

2.9. „problema ta, kad tai įvyko 2021-10-28, o kreipėmės į Užimtumo tarnybą dėl savarankiškai dirbančio asmens išmokos, gavome tokį atsakymą [„Nuostatuose nurodytas terminas prašymui pateikti pasibaigė 2021 m. birželio 30 d., o po šio termino pateikti prašymai dėl išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui negali būti nagrinėjami“] – esmė tokia, kad nuo 2021-01-01 iki karantino pabaigos buvo suvaržyta mūsų teisė vykdyti ūkinę veiklą ir niekaip tai ne kompensuota.“

3. Pareiškėjas prašo atlikti tyrimą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierė, siekdama išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes bei tarpininkaudama, kreipėsi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministeriją (toliau vadinama – SADM arba Ministerija), VMI, Užimtumo tarnybą, prašydama pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į klausimus.

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. SADM informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, kuriuose nurodyta, kad:

5.1. „vadovaujantis nuo 2021-01-01 įsigaliojusiomis Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio nuostatomis, kai Lietuvos Respublikos Vyriausybė paskelbia *ekstremaliąją situaciją ir karantiną*, kurio metu nustato ūkinės veiklos apribojimus, savarankiškai dirbantis asmuo, kaip ši sąvoka apibrėžta Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje, kuris *įtrauktas į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą*, turėjo teisę gauti išmoką savarankiškai dirbančiam asmeniui, jeigu jis kartu atitiko įstatyme numatytas papildomas sąlygas. Todėl vien tik įtraukimo į minėtą sąrašą nepakako, siekiant gauti savarankiškai dirbančio asmens išmoką, nes buvo vertinamos ir papildomos Užimtumo įstatyme

nustatytos sąlygos.“

5.2. „Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 4 dalies 1 punkte buvo įtvirtinta, kad išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui mokėjimas nutraukiamas po Vyriausybės ekstremaliosios situacijos ar karantino atšaukimo, kurio metu nustatyti ūkinės veiklos apribojimai, arba kai bent vieno iš jų paskelbimo termino suėjimo praėjo vienas mėnuo. Atsižvelgiant į tai, kad ši išmoka nuo 2021-01-01 buvo skiriama tik tais atvejais, kai [...] Vyriausybė paskelbia *ekstremaliąją situaciją ir karantiną, t. y. reikalingos abi šios sąlygos*, ir į tai, kad 2021-07-01 įsigaliojo [...] Vyriausybės 2021 m. birželio 28 d. nutarimas Nr. 499 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. lapkričio 4 d. nutarimo Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ pripažinimo netekusiu galios“, t. y., nuo 2021-07-01 Lietuvos Respublikos teritorijoje buvo nebetaikomas karantino režimas, nuo 2021-07-01 išmoka savarankiškai dirbantiems asmenims pasibaigus karantinui nebeturėjo būti mokama. Tačiau siekiant sušvelninti ekonominius padarinius po karantino režimo nutraukimo, Lietuvos Respublikos Seimas priėmė 2021 m. gegužės 27 d. Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 5¹, 25, 35, 41, 42, 43 ir 481 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-351 (toliau – Užimtumo įstatymas Nr. XIV-351), nustatydamas, kad išmoka savarankiškai dirbančiam asmeniui mokama, kai [...] Vyriausybė paskelbia *ekstremaliąją situaciją ir karantiną, bet* ne ilgiau kaip iki 2021 m. rugpjūčio 31 d. Tokiu būdu savarankiškai dirbantys asmenys galėjo gauti išmokas dar du mėnesius po karantino pabaigos.“

5.3. „Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, manytina, kad Užimtumo tarnybos direktoriaus 2020-04-23 įsakymu Nr. V-129 „Dėl Išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims nuostatų patvirtinimo“ patvirtintuose Išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims nuostatuose reglamentuota data, iki kada gali būti pateiktas prašymas dėl savarankiškai dirbančio asmens išmokos, atitinka Užimtumo įstatymo Nr. XIV-351 nuostatas, todėl nepažeidžia asmenų teisėtų lūkesčių, kartu atitinka valstybės politiką bei tikslus formuojant darbo rinkos ir užimtumo rėmimo politikos kontekste.“

5.4. „Įvertinus [...] Seimo kontrolieriaus 2022-02-21 raštu Nr. 4D-2022/1- 81/3D-402 pateiktą informaciją, pastebėtina, kad Pareiškėjas laiku kreipėsi su prašymu dėl savarankiškai dirbančio asmens išmokos skyrimo, nes Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Rokiškio skyriuje šis prašymas gautas 2021 m. kovo 21 d., išnagrinėtas ir 2021 m. balandžio 4 d. skyriaus vedėjo sprendimu Nr. SSI(19.4)-400 „Dėl išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims neskyrimo“ buvo priimtas sprendimas neskirti šios išmokos, nes Pareiškėjas neatitiko sąlygų, t. y. nebuvo įtrauktas į VMI Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu [...] Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą, kaip nustatyta Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje.“

5.5. „Panevėžio apskrities VMI 2021-10-28 raštu pranešė, kad Pareiškėjai nuo 2021-01-01 įtraukti į Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu [...] Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą, todėl Užimtumo tarnyba gavusi patikslintus duomenis iš VMI, vadovaujantis Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 5 dalimi, per 3 darbo dienas nuo duomenų ar dokumentų, patvirtinančių asmens atitiktį šio straipsnio 1 dalyje nurodytai (nurodytoms) sąlygai (sąlygoms), gavimo Užimtumo tarnyboje dienos, galėjo patikslinti 2021 m. balandžio 4 d. Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Rokiškio skyriaus vedėjo sprendimą Nr. SSI(19.4)-400 [...], neprašydami teikti naujo prašymo po VMI patikslintų duomenų pateikimo, nes jau buvo pasibaigęs prašymų priėmimo terminas.“

6. Užimtumo tarnyba informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, kuriuose nurodyta, kad:

6.1. „buvo išanalizuotos jame nurodytos aplinkybės dėl Išmokos neskyrimo, kreiptasi į Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Rokiškio skyrių (toliau – Skyrius) faktinių aplinkybių patikslinimui, pakartotinai kreiptasi į VMI dėl oficialaus patvirtinimo apie Pareiškėjų įtraukimą į Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo

ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu [...] Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą (toliau – Sąrašas). Patvirtiname, jog faktinių aplinkybių ištraukos, nurodytos Pareiškėjo skunde ir pateiktos Rašte, yra teisingos.“

6.2. „2021 metais Užimtumo tarnyba gavo vieną Pareiškėjo prašymą skirti Išmoką, t. y. 2021-03-21. Prašymas buvo išnagrinėtas ir 2021 m. balandžio 4 d. Skyriaus vedėjo sprendimu [...] Nr. SSI(19.4)-400 buvo priimtas sprendimas neskirti Išmokos, nes Pareiškėjas neatitiko sąlygų, t. y. nebuvo įtrauktas į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Sąrašą (Užimtumo įstatymo 5¹ str. 1 d.).“

6.3. „Užimtumo tarnyba 2022 m. kovo 14 d. iš VMI gavo atsakymą, jog Pareiškėjas ir Įmonės narys buvo įtraukti į Sąrašą nuo 2021-01-01. ***Atsižvelgiant į tai, jog VMI minimus asmenis įtraukė į Sąrašą, į tai, jog prašymai skirti Išmoką buvo pateikti laiku, t. y. 2021-03-21, Užimtumo tarnyba pakartotinai įvertinusi visas Išmokos skyrimo sąlygas, numatytas Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnyje, ir asmenims atitikus jas, priėmė sprendimus skirti Išmoką Pareiškėjui ir Įmonės nariui, nuo jų įtraukimo į Sąrašą dienos, t. y. nuo 2021 m. sausio 1 d. iki karantino atšaukimo dienos, t. y. iki 2021 m. birželio 30 d. (įskaitytinai).*** Apie Išmokos skyrimo sprendimus nuo 2021 m. sausio 1 d. asmenys bus informuoti asmeniškai artimiausiu metu.“

7. VMI informavo, pateikė dokumentus bei paaiškinimus, kuriuose nurodyta:

7.1. „Pagal Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio nuostatas, [...] Vyriausybei paskelbus *ekstremaliąją situaciją ir karantiną*, kurio metu nustatomi ūkinės veiklos apribojimai, savarankiškai dirbantis asmuo, turėjo teisę gauti savarankiškai dirbančio asmens išmoką. Vadovaujantis nuo 2021-01-01 įsigaliojusi Užimtumo įstatymo pakeitimo įstatymu VMI [...] viršininko įsakymu, buvo patvirtinti Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu [...] Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašo (toliau – Sąrašas) sudarymo kriterijai.“

7.2. „2021 m. sausio 6 d. buvo sudarytas Sąrašas, į kurį automatiškai buvo įtraukti asmenys, atitinkantys įsakyme nustatytus kriterijus. Vienas pagrindinių įtraukimui į Sąrašą kriterijų: ribojamos ar netiesiogiai ribojamos veiklos vykdymas 2020 m. Papildomai Savarankiškai dirbantys asmenys į Sąrašą buvo įtraukiami tik po individualaus vertinimo, vadovaujantis įsakymo 7 punktu. Sudarius Sąrašą paaiškėjo, kad dalis asmenų automatiškai į Sąrašą nebuvo įtraukti, nes nebuvo pranešę (ar buvo neatnaujinę) duomenų apie 2020 m. vykdytos veiklos rūšį, nors vadovaujantis taisyklėmis *Juridiniai asmenys informaciją apie vykdomas veiklas privalo pateikti per 5 darbo dienas nuo įmonės įregistravimo Juridinių asmenų registre ar vykdomų veiklų pakeitimo.*“

7.3. „Bendrija [...] įregistruota 2020-01-07, tačiau 2021-01-06 (Sąrašo sudarymo dieną) VMI [...] neturėjo duomenų apie Bendrijos vykdomą veiklą, todėl Bendrijos nariai nebuvo automatiškai įtraukti į Sąrašą. Duomenis apie 2020 m. vykdytą veiklą įmonės atstovai pateikė tik 2021-03-16, nurodydami, kad nuo 2020-01-08 Bendrijos vykdoma pagrindinė veikla „Kitas keleivinis sausumos transportas“ (EVRK kodas 493000) ir nuo 2020-09-01 – papildoma veikla „Kita, niekur kitur nepriskirta, nesusijusi su apgyvendinimu socialinio darbo veikla“ (EVRK kodas 493000). Abi veiklos priskiriamos Ribojamoms ar netiesiogiai ribojamoms veikloms.“

7.4. „VMI [...] 2021-03-24 buvo gautas Bendrijos „Prašymas dėl pagalbos priemonių taikymo, patyrus finansinių sunkumų dėl koronaviruso (COVID-19) pandemijos“ (Nr. GCOV-5913). Išnagrinėjusi gautą prašymą, VMI [...] 2021-04-09 raštu Nr. RM-17831 atsakė Bendrijai, kad neturi pakankamai įrodymų bei objektyvių faktų / aplinkybių, kurios leistų daryti išvadą, kad Bendrijos veiklai neigiamą įtaką padarė būtent COVID-19. Nors Bendrijos įregistruota pagrindinė vykdoma veikla ir buvo apribota, tačiau ji veiklos nevykdė, 2021 m. balandžio 7 dienai bendrijoje nebuvo įdarbintas nei vienas darbuotojas, todėl Bendrija nebuvo įtraukta į sąrašą „Juridiniai asmenys, kuriems nuo 2021 m. sausio 1 d. pagal pateiktą prašymą taikomos mokesstinės pagalbos priemonės dėl COVID-19“.“

7.5. „VMI [...] atsakymą 2021-05-06 Bendrija apskundė Lietuvos Administracinių ginčų komisijai. 2021-05-14 raštu Nr. RNA-19471 buvo pateiktas atsiliepiamas į Bendrijos skundą. VMI

[...] iš [...] Administracinių ginčų komisijos 2021-05-26 gavo (Nr. GNA-47512) sprendimą Nr. 21R4-(AG4-49/20-2021), kuriuo nuspręsta Bendrijos skundą patenkinti –panaikinti VMI [...] 2021-04-09 sprendimą Nr. RM-17831 „Dėl gauto prašymo“ ir įpareigoti atsakovę VMI [...] iš naujo išnagrinėti Bendrijos 2021-03-24 prašymą.“

7.6. „VMI [...], siekdama įsitikinti, kad Bendrijos vykdoma veikla patyrė realių finansinių sunkumų dėl koronaviruso COVID-19 paplitimo, 2021-05-28 raštu Nr. RNA-21852 paprašė Bendrijos per 10 darbo dienų pateikti rašte išvardintus duomenis bei dokumentus, kurie pagrįstų patirtus finansinius sunkumus dėl COVID-19.“

7.7. „2021-05-31 raštu (Nr. GNA-48416) Bendrija informavo, kad deklaravo vykdomą veiklą, kuri yra įtraukta į karantino metu ribojamų ir netiesiogiai ribojamų ūkinių veiklų sąrašą, todėl prie prašymo pridėti papildomų dokumentų, kurie pagrįstų patiriamus realius finansinius sunkumus dėl COVID-19, nemato pagrindo.“

7.8. „VMI [...] 2021-06-09 raštu Nr. RNA-23285 informavo Bendriją, jog atsižvelgiant į tai, kad Bendrija nepateikė dokumentais pagrįsto paaiškinimo ir 2021 m. gegužės 31 d. el. laiške nurodė, kad prie prašymo pridėti papildomų dokumentų, kurie pagrįstų patiriamus realius finansinius sunkumus dėl Covid-19, nemato pagrindo, – nėra galimybių įvertinti, ar Bendrijos vykdoma veikla patiria realių finansinių sunkumų, todėl nebus įtraukta į sąrašą „Juridiniai asmenys, kuriems nuo 2021 m. sausio 1 d. pagal prašymą taikomos mokesstinės pagalbos priemonės dėl COVID-19“ ir mokesstinės pagalbos priemonės nuo 2021 m. sausio 1 d. nebus taikomos. VMI [...] informavo, kad Bendrijos prašymas dėl pagalbos priemonių taikymo, patyrus finansinių sunkumų dėl koronaviruso (COVID-19) pandemijos, bus vertinamas tik pateikus VMI [...] 2021-05-28 rašte Nr. RNA-21852 išvardintus dokumentus.“

7.9. „2021-06-10 raštu (Nr. GNA-51216) Bendrija pateikė dalį prašomų dokumentų. VMI [...] 2021-07-08 raštu Nr. RNA-26175 informavo Bendriją, jog į Juridinių asmenų, kuriems nuo 2021 m. sausio 1 d. pagal pateiktą prašymą taikomos mokesstinės pagalbos priemonės dėl COVID-19, sąrašą pagal prašymą gali būti įtraukiami juridiniai asmenys, turintys realių finansinių sunkumų dėl koronaviruso (COVID-19). Tai nustatoma, apskaičiavus finansinės rizikos ir likvidumo koeficientus pagal juridinio asmens pateiktus duomenis, kurie palyginami su teorinėmis reikšmėmis. Bendrijai nepateikus finansinės atskaitomybės už 2020 metus, nėra galimybės nustatyti ar Bendrija patyrė realių finansinių sunkumų dėl koronaviruso COVID-19.

Bendrija 2021-07-13 raštu (Nr. GCOV-8064) pateikė papildomą informaciją ir paaiškinimą. Išnagrinėjus Bendrijos pateiktą informaciją, VMI [...] 2021-07-20 raštu Nr. RCOV-223 informavo Bendriją, kad įtraukė ją į sąrašą „Juridiniai asmenys, kuriems nuo 2021-01-01 pagal pateiktą prašymą taikomos mokesstinės pagalbos priemonės dėl COVID-19“.“

7.10. „2021-07-30 Bendrija per Mano VMI pateikė paklausimą, kuriame paprašė Bendrijos narius [...] įtraukti į Sąrašą. Kadangi bendrija apie savo vykdomą pagrindinę veiklą pranešė vėluodama, buvo vertinama įmonės pateikta informacija. Įvertinus pateiktus dokumentus nustatyta, kad Bendrija negalėjo vykdyti pavėžėjimo paslaugos, nes paslaugos vykdymo metu, nei pati Bendrija, nei jos nariai neturėjo registruotų transporto priemonių ir nepateikė nuomos / panaudos sutarties, todėl minėti asmenys nebuvo įtraukti į Sąrašą. Apie tai informuoti 2021-08-12 pateiktame atsakyme.“

7.11. „Pagal Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 26 straipsnio 1 dalies 1 punktą mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją teikia mokesčių mokėtojams informaciją tik VMI [...] administruojamų mokesčių apskaičiavimo, deklaravimo, mokėjimo ar kitų mokesčių procedūrų, mokesčių teisės aktų paaiškinimo klausimais. Kadangi savarankiškai dirbančių asmenų išmokų administravimas priskirtas kitų institucijų kompetencijai, apie prašymo dėl išmokos gavimo pateikimo Užimtumo tarnybai terminus pateiktame atsakyme Bendrija nebuvo informuota.“

7.12. „2021-09-24 Panevėžio apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – PAVMI) Bendrija pateikė automobilio panaudos sutarties kopiją. Įvertinus pateiktą dokumentą, buvo priimtas sprendimas įtraukti Bendrijos narius [...] į Sąrašą. 2021-10-28 d. PAVMI Bendriją informavo, kad

Bendrijos nariai [...] nuo 2021-01-01 įtraukti į Sąrašą.“

7.13. „Bendrija 2021-12-16 pateikė Pranešimą apie laikiną veiklos nevykdymą / prašymą laikinai atleisti nuo mokesčių deklaracijų pateikimo, kuriame nurodo, kad laikotarpiu nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. bendrija yra pripažinta veiklos nevykdančiu mokesčių mokėtoju (nesudaro ir nevykdo jokių sandorių, nevykdo atsiskaitymų su ūkio subjektais ir negauna pajamų (įskaitant pelno nesiekiančių vienetų gaunamą paramą), išskyrus banko sąskaitose esamų piniginių lėšų palūkanas). Taip pat prašo laikinai atleisti nuo mokesčių, kurie yra susiję su pajamų uždirbimu, deklaracijų pateikimo už mokestinį laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. VMI prie FM priėmė sprendimą nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2025 m. gruodžio 31 d. atleisti nuo mokesčių, kurie yra susiję su pajamų uždirbimu, deklaracijų ir (arba) kitų teisės aktuose nurodytų dokumentų pateikimo.“

7.14. Skundo nagrinėjimui pateikti Panevėžio apskrities VMI susirašinėjimo su Pareiškėju raštai. Nustatyta, kad 2021-08-16 Pareiškėjas PAVMI el. pašto adresu pateikė papildomus dokumentus „Dėl įvestų karantino ribojimų nepasirašyta sutartis. Galiojanti panaudos sutartis. Pinigų priėmimo kvitas.“ 2021-09-24 Pareiškėjas pakartotinai tuo pačiu el. pašto adresu siuntė panaudos sutartį ir paprašė patvirtinti gavimą.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

8. Su Skunde nurodytomis aplinkybėmis susijusios Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatos:

8.1. *Seimo kontrolierių įstatymo (SKĮ) 12 straipsnis* – „1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje. [...]“

8.2. *Užimtumo įstatyme (UĮ arba Užimtumo įstatymas) reglamentuojama:*

8.2.1. *5^l straipsnis* – „5. Išmoką savarankiškai dirbančiam asmeniui skiria Užimtumo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba). Asmeniui, kuris kreipėsi į Užimtumo tarnybą dėl išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui paskyrimo, ši išmoka paskiriama per 3 darbo dienas nuo duomenų ar dokumentų, patvirtinančių asmens atitiktį šio straipsnio 1 dalyje nurodytai (nurodytoms) sąlygai (sąlygoms), gavimo Užimtumo tarnyboje dienos. Sprendimą nutraukti išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui mokėjimą Užimtumo tarnyba priima per vieną darbo dieną nuo dienos, kurią pasibaigė išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui mokėjimo terminas, nurodytas šio straipsnio 2 dalyje, arba nuo duomenų ar dokumentų, patvirtinančių asmens neatitiktį šio straipsnio 1 dalyje nurodytai (nurodytoms) sąlygai (sąlygoms), gavimo Užimtumo tarnyboje dienos. [...] 8. Kreipimosi dėl išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui, šios išmokos skyrimo ir mokėjimo tvarka nustatoma Užimtumo tarnybos direktoriaus patvirtintuose Išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims nuostatuose, suderintuose su išmokų mokėtoju“;

8.2.2. *62 straipsnis* – „Ginčai dėl šio įstatymo taikymo nagrinėjami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.“

8.3. *Administracinių bylų teisenos įstatyme (ABTĮ) nustatyta:*

8.3.1. *3 straipsnis* – „1. Administracinis teismas sprendžia viešojo administravimo srities ginčus. 2. Teismas nevertina ginčijamo teisės akto ir veiksmų (neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar kitas teisės aktas, ar viešojo administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar teisės aktas arba veiksmas (neveikimas) neprieštarauja tikslams ir uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo įgaliojimus.“;

8.3.2. *5 straipsnis* – „1. Kiekvienas suinteresuotas subjektas turi teisę įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą, kad būtų apginta pažeista ar ginčijama jo teisė arba įstatymų saugomas interesas.“

8.4. *Mokesčių administravimo įstatyme (MAĮ) nustatyta:*

8.4.1. *18 straipsnis* – „Valstybinę mokesčių inspekciją sudaro: 1) Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos – centrinis mokesčių administratorius; 2) teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos – vietos mokesčių administratoriai.“

8.4.2. *21 straipsnis* – „4. Teritorinė valstybinė mokesčių inspekcija pavaldi ir atskaitinga Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Finansų ministerijos.“

8.4.3. *27 straipsnis* – „1. Padėdamas mokesčių mokėtojui naudotis teisėmis ir vykdyti pareigas, mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją: 1) šviečia bei konsultuoja mokesčių mokėtojus visos Lietuvos Respublikos mastu; 2) parengia mokesčių mokėtojui patogias užpildyti mokesčių deklaracijų formas, nemokamai aprūpina mokesčių mokėtojus jų blankais, patvirtina ir aiškina deklaracijų užpildymo tvarką; 3) informuoja apie mokesčių administratoriaus pareigūnų, tiesiogiai bendraujančių su mokesčių mokėtojais, veiksmų apskundimo galimybę administracine tvarka; 4) rengia susitikimus su mokesčių mokėtojais, jų asociacijų ar kitų mokesčių mokėtojų interesams atstovaujančių organizacijų atstovais; 5) kitaip bendradarbiauja su mokesčių mokėtojais ir stengiasi, kad būtų pasiektas savitarpio supratimas. 2. Mokesčių mokėtojas, bendradarbiaudamas su mokesčių administratoriumi, savanoriškai vykdo mokesčių teisės aktuose jam nustatytas pareigas bei nekliudo mokesčių administratoriui įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių.“

8.4.4. *36 straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas turi teisę: 1) iš mokesčių administratoriaus gauti nemokamą informaciją apie mokesčius, jų lengvatas, informaciją apie galiojančius mokesčių teisės aktus bei kitą informaciją, reikalingą jo mokestinėms prievolėms vykdyti; 2) gauti konsultacijas mokesčių mokėjimo klausimais; [...] 11) reikalauti atlyginti neteisėta mokesčių administratoriaus veika padarytą turtinę ir neturtinę žalą; 12) įstatymų nustatyta tvarka apskūsti bet kokį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą ar jo neatlikimą; [...]“;

8.4.5. *40 straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas privalo: 1) laiku ir tiksliai įvykdyti mokestinę prievolę; 2) bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus ir netrukdyti įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių; 3) teisės aktų nustatyta tvarka įsiregistruoti mokesčių mokėtoju, laiku pranešti apie pasikeitusius mokesčių mokėtojų registre esančius duomenis; [...]“;

8.4.6. *144 straipsnis* – „Mokesčių mokėtojas turi teisę apskūsti bet kurią mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą arba neveikimą.“;

8.4.7. *145 straipsnis* – „1. Mokestiniam ginčams šiame Įstatyme nustatoma ir reglamentuojama privaloma ikiteisminė jų nagrinėjimo procedūra. Ši nuostata neriboja mokesčių mokėtojo teisės po atitinkamo centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo dėl mokestinio ginčo tiesiogiai kreiptis į teismą.“;

8.4.8. *146 straipsnis* – „1. Skundai dėl mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) sprendimų, nenurodytų šio Įstatymo 145 straipsnyje, jų nepriėmimo, taip pat skundai dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų (jų nepriėmimo), kuriais mokestiniai ginčai nesprendžiami iš esmės, nagrinėjami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.“.

8.5. *Viešojo administravimo įstatyme (VAI) reglamentuojama:*

8.5.1. *3 straipsnis* – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais: [...] 4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...] 7) *naujovių ir atvirumo permainingoms*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydamas pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius; [...]“;

8.5.2. *12 straipsnis* – „1. Dokumentų ir informacijos, reikalingų administraciniam sprendimui priimti, reikalavimas iš asmenų turi būti teisėtas ir motyvuotas. 2. Viešojo administravimo subjektas gali reikalauti tik tų dokumentų ir informacijos, kurių nėra valstybės registruose (kadastruose), žinybiniuose registruose, valstybės informacinėse sistemose ir kitose

informacinėse sistemose, finansuojamose iš valstybės ar savivaldybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų. [...].“

8.6. *Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. lapkričio 13 d. įsakymu Nr. AI-306 (2018 m. gegužės 9 d. įsakymo Nr. AI-202 redakcija) patvirtintuose Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatuose reglamentuojama:*

„2. Užimtumo tarnyba savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymu, užimtumo rėmimo politikos įgyvendinimą reglamentuojančiais Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymais, kitais užimtumo rėmimo politiką reglamentuojančiais teisės aktais ir Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatais (toliau – Nuostatai). [...] 10. Užimtumo tarnyba, įgyvendindama jai nustatytus veiklos tikslus: [...]; 10.4.3. priima fizinių ir juridinių asmenų pranešimus, prašymus, skundus, vadovaudamasi vieno langelio principu, juos nagrinėja; [...]. 14. Užimtumo tarnybos administracijos padalinių veikla reguliuojama Užimtumo tarnybos direktoriaus tvirtinamomis vidaus tvarkos taisyklėmis, administracijos padalinių nuostatais, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių aprašymais. 15. Užimtumo tarnybai vadovauja direktorius. [...] 17. Užimtumo tarnybos direktorius: 17.1. organizuoja Užimtumo tarnybos darbą, kad būtų pasiekti jos veiklos tikslai ir vykdomos jai nustatytos funkcijos; 17.2. užtikrina, kad būtų laikomasi įstatymų, Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Nuostatų ir kitų teisės aktų; 17.3. priima įsakymus, organizuoja ir kontroliuoja jų vykdymą; [...]; 17.5. tvirtina Užimtumo tarnybos administracijos padalinių nuostatus; [...]; 17.9. nustato Užimtumo tarnybos vidaus darbo tvarką; [...].“

8.7. *Tarnybos direktoriaus 2020 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. V-129 patvirtintuose Išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims nuostatuose (Nuostatai) reglamentuojama:*

„3. Savarankiškai dirbantys asmenys, nurodyti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje ir įtraukti į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija) Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą (toliau – Sąrašas), pageidaujantys gauti Išmokas, turi užsiregistruoti Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) ir pateikti Užimtumo tarnybai prašymą skirti išmoką savarankiškai dirbančiam asmeniui (1 priedas) (toliau – Prašymas). 4. Prašymas gali būti pateiktas Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino laikotarpiu, kurio metu nustatyti ūkinės veiklos apribojimai, bet ne vėliau kaip iki 2021 m. rugpjūčio 31 d.: [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

9. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (LVAT) formuojama praktika:*

9.1. *2009-04-09 sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-476/2009 – „Viešojo administravimo subjektų veiksmai turi būti aiškūs, nedviprasmiški. [...].“;*

9.2. *2012-03-01 nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1605/2012) – „[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999-05-11, 2004-12-13 nutarimai, 2004-11-05 išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005-05-31 nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero*

administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“.

Tyrimo išvados

10. Atsižvelgiant į Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, išskirtinos šios Skundo tyrimo dalys:

10.1. Dėl Užimtumo tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atsisakius mokėti išmokas savarankiškai dirbančiam asmeniui.

10.2. Dėl VMI pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai nagrinėjus prašymus.

Dėl Užimtumo tarnybos pareigūnų veiksmų (neveikimo) atsisakius mokėti išmokas savarankiškai dirbančiam asmeniui

11. Atsižvelgus į šio tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką pažymėtinos toliau nurodytos aplinkybės:

11.1. Panevėžio klientų aptarnavimo departamento Rokiškio skyriuje buvo gautas Pareiškėjo 2021 m. kovo 21 d. prašymas skirti Išmoką savarankiškai dirbantiems asmenims. Prašymas išnagrinėtas ir 2021 m. balandžio 4 d. skyriaus vedėjo sprendimu Nr. SSI(19.4)-400 „Dėl išmokų savarankiškai dirbantiems asmenims neskirimo“ buvo priimtas sprendimas neskirti Išmokos, nes Pareiškėjas neatitiko vienos iš būtinų sąlygų, nurodytų Užimtumo įstatymo 5¹ straipsnio 1 dalyje, t. y. jis nebuvo įtrauktas į VMI Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą.

Panevėžio apskrities VMI 2021-10-28 raštu pranešė, kad Pareiškėjas ir kitas Bendrijoje dirbantis asmuo nuo 2021-01-01 įtraukti į Sąrašą. Pareiškėjas 2021-10-25 el. paštu kreipėsi į Tarnybos specialistę, tačiau, kaip nustatyta, Tarnyba atsisakė mokėti Išmokas, motyvuodama, kad prašymas pateiktas pažeidžiant teisės aktuose nustatytus prašymui pateikti terminus (prašymas galėjo būti pateiktas Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir karantino laikotarpiu, kurio metu nustatyti ūkinės veiklos apribojimai, bet ne vėliau kaip iki 2021 m. rugpjūčio 31 d.; pažymos 8.7 punktą), taip pat informavo, kad po šio termino pateikti prašymai dėl išmokos savarankiškai dirbančiam asmeniui negali būti nagrinėjami.

11.2. Tarpininkaujant Seimo kontrolieriui (2022-02-21 Seimo kontrolierės paklausimas (tarpininkavimas)), Ministerija pateikė nuomonę, kad Tarnyba, gavusi iš VMI patikslintus duomenis, galėjo patikslinti 2021 m. balandžio 4 d. sprendimą Nr. SSI(19.4)-400, neprašydama Pareiškėją teikti naujo prašymo. Užimtumo tarnyba, atsižvelgusi į Seimo kontrolierės tarpininkavimą ir Ministerijos nuomonę, pakartotinai įvertino turimą informaciją bei atsižvelgdama, kad Pareiškėjo prašymas dėl išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims skyrimo buvo pateiktas 2021 m. kovo 21 d., t. y. laiku, o vėliau jo turinys nepasikeitė, Tarnyba priėmė sprendimą skirti Išmoką Pareiškėjui ir Įmonės nariui nuo jų įtraukimo į Sąrašą dienos, t. y. nuo 2021 m. sausio 1 d. iki karantino atšaukimo dienos, t. y. iki 2021 m. birželio 30 d. (įskaitytinai).

12. Taigi, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui Pareiškėjo nurodoma problema buvo išspręsta, Išmokos paskirtos. Vadovaujantis SKĮ 22 straipsnio 3 punktu („Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia“), šios Skundo dalies tyrimas nutraukiamas.

Dėl VMI pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai nagrinėjus prašymus

13. Pareiškėjas skundžiasi, kad jam reikėjo kelis kartus įrodinėti tą patį faktą apie Įmonės veiklos vykdymą, t. y. teikti tuos pačius dokumentus VMI ir Panevėžio AVMI (pažymos 2 punktą).

14. Tyrimu nustatyta, kad 2021-06-10, 2021-07-13 raštais Pareiškėjas pateikė VMI prašomus dokumentus apie Įmonės veiklos vykdymą bei patirtus finansinius sunkumus dėl koronaviruso COVID-19. VMI 2021-07-20 raštu Nr. RCOV-223 informavo, kad įtraukė Įmonę į sąrašą „Juridiniai asmenys, kuriems nuo 2021-01-01 pagal pateiktą prašymą taikomos mokestinės pagalbos priemonės dėl COVID-19.“

Pareiškėjas, sužinojęs, kad nėra įtrauktas į Sąrašą (87) (Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašas), 2021-07-30 per Mano VMI pateikė prašymą (paklausimą), kuriame paprašė Įmonės narius įtraukti į Sąrašą. Panevėžio AVMI paprašė pateikti vykdytą veiklą įrodančius dokumentus (panaudos sutartį ir kita). Kai tik Pareiškėjas pateikė visus prašomus dokumentus (įrodančius įmonės vykdytą veiklą, panaudos sutartis ir kita), Įmonės nariai buvo įtraukti į Sąrašą (87). Pareiškėjas apie priimtą sprendimą buvo informuotas 2021-10-28 raštu.

Įvertinus Pareiškėjo nurodomas aplinkybes (jam reikėjo kelis kartus (VMI ir Panevėžio AVMI) pateikti tuos pačius Įmonės veiklą įrodančius dokumentus), VMI Seimo kontrolierė pateiktą informaciją (pažymos 7.7-7.10 punktai), jog Bendrija iš karto nepateikė visų dokumentų, nes „nematė pagrindo“, vėliau pateikė dalį dokumentų, neturėjo registruotų automobilių ir nepateikė nuomos / panaudos sutarties laiku, pastebėtina, kad Bendrijos įtraukimo į Sąrašą (87) procesas užsitęsė beveik 10 mėnesių dėl galimo abipusio Pareiškėjo ir VMI pareigūnų nesusikalbėjimo bei MAĮ nuostatų, reglamentuojančių tiek mokesčių mokėtojo (Pareiškėjo), tiek mokesčių administratoriaus (VMI) pareigas (pažymos 8.4 punktas), nesilaikymo. Pažymėtina tai, kad mokesčių mokėtojas privalo bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, vykdyti jo teisėtus nurodymus ir netrukdyti įgyvendinti įstatymų suteiktų teisių, o mokesčių administratorius pagal savo kompetenciją bendradarbiauti su mokesčių mokėtojais ir stengtis, kad būtų pasiektas savitarpio supratimas.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą VMI, kaip viešojo administravimo subjektas ir kuriai yra pavaldi ir atskaitinga Panevėžio AVMI (pažymos 8.4 punktas), be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAĮ ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų. Laikantis VAĮ įtvirtinto *naujovių ir atvirumo permainingoms principu*, VMI turi ieškoti naujų ir veiksmingų būdų, kaip geriau spręsti problemas, išskylančias vykdant viešąjį administravimą, taip pat nuolat tobulinti savo veiklą taikydama pažangiausius metodus, modelius, technologijas, priemones ar gerosios patirties pavyzdžius.

Tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjas apie Bendrijos vykdomą / nevykdomą veiklą dokumentus pateikė per Mano VMI kelis kartus: dėl įtraukimo į sąrašą „Juridiniai asmenys, kuriems nuo 2021-01-01 pagal pateiktą prašymą taikomos mokestinės pagalbos priemonės dėl COVID-19“ ir siekdamas, kad būtų įtrauktas į Sąrašą (87). Nustatytos aplinkybės leidžia teigti, kad nepriklausomai kam (VMI ar Panevėžio AVMI) ir dėl ko per Mano VMI pateikti Įmonės veiklos dokumentai, jie turi būti matomi tiek centriniam mokesčių administratoriui (VMI), tiek teritoriniam mokesčių administratoriui (Panevėžio AVMI), o prašymas pateikti jau kartą pateiktus dokumentus yra perteklinis. Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas gali reikalauti tik tų dokumentų ir informacijos, kurių nėra valstybės registruose (kadastruose), žinybiniuose registruose, valstybės informacinėse sistemose ir kitose informacinėse sistemose, finansuojamose iš valstybės ar savivaldybės biudžeto ir (ar) valstybės pinigų fondų (VAĮ 12 straipsnis).

15. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Seimo kontrolierė 2022-01-31 raštu Nr. 4D-2022/1-81 „Dėl skundo“ Pareiškėjui išaiškino Seimo kontrolierių įstatymo nuostatas, kompetenciją, Mokesčių administravimo įstatymo nuostatas, numatančias mokesčių administratoriaus sprendimų ir veiksmų apskundimo tvarką.

Pagal MAĮ nuostatas (pažymos 8.4 punktas), mokesčių mokėtojas (nagrinėjamu atveju Pareiškėjas) turi teisę apskusti bet kokį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksmą ar jo

neatlikimą, jeigu mano, kad tuo buvo pažeistos jo teisės bei įstatymo saugomi interesai.

Tyrimu nustatyta, kad Pareiškėjas Lietuvos administracinių ginčų komisijos Panevėžio apygardos skyriui (toliau vadinama – Komisija) jau buvo skundęs 2021-04-09 VMI sprendimą Nr.RM-1783, jo skundas buvo patenkintas, VMI įpareigota iš naujo išnagrinėti 2021-03-24 prašymą. Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjui buvo žinomos MAĮ nuostatos, reglamentuojančios mokesčių administratoriaus sprendimų ir veiksmų (ar jų neatlikimo) apskundimo tvarką, tačiau jis nepasinaudojo savo teise ir teisės aktuose nustatytais terminais neskundė VMI ar Panevėžio AVMI pareigūnų veiksmų – prašymo (reikalavimo) pakartotinai teikti jau kartą pateiktus dokumentus.

16. Apibendrinus pateiktą informaciją, pažymėtina, kad Pareiškėjo skundžiamos aplinkybės, kurios išspręstos, iš esmės daugiau yra susijusios su negauta parama (Išmoka) ir Užimtumo tarnybos veiksmais bei priimtais sprendimais, o ne su VMI. Pažymėtina ir tai, kad Pareiškėjas ir Įmonės nariai buvo įtraukti į Savarankiškai dirbančių asmenų, pripažintų nukentėjusiais nuo ekstremaliosios situacijos ir karantino, kurio metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė nustato ūkinės veiklos apribojimus, sąrašą; Pareiškėjas VMI pareigūnų veiksmų (dėl reikalavimo pateikti galimai perteklinius dokumentus ir kita) teisės aktuose nustatyta tvarka neskundė. Vadovaujantis Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, nustatančia, kad skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės, Pareiškėjo skundo tyrimas nutrauktinas, kartu VMI teikiant atitinkamas rekomendacijas.

17. Atkreiptinas Pareiškėjo dėmesys į tai, kad Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime išaiškino, kad Seimo kontrolieriai pagal Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalį nėra priskiriami nei įstatymų leidžiamajai, nei vykdomajai, nei teisminei valdžiai. Taigi, Seimo kontrolierius nėra įgaliotas atlikti viešąjį administravimą (priimti administracinius sprendimus, kontroliuoti įstatymų ir administracinių sprendimų įgyvendinimą, administruoti viešųjų paslaugų teikimą) ir / arba vykdyti teisingumą. Seimo kontrolieriai (ombudsmenai) yra specifinis, nepriklausomas nuo kitų valstybės ir savivaldybių institucijų, institutas, skirtas ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą. Seimo kontrolierius yra laikomas tarpininku tarp valdžios įstaigos ir žmogaus, siekiančiu gerinti viešąjį administravimą ir žmogaus teisių padėtį šalyje. Seimo kontrolieriai nepriima griežto pobūdžio privalomų sprendimų, neteikia įpareigojamojo pobūdžio reikalavimų.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

18. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundo dalies dėl Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) tyrimą nutraukti.

19. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundo dalies dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo) tyrimą nutraukti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

20. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė *Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos viršininkei* siūlo imtis administracinių priemonių užtikrinti, kad centrinis mokesčių administratorius ir / ar teritorinis mokesčių administratorius esant reikalui ir pagal

situaciją galėtų naudoti jau mokesčių mokėtojų pateiktais (registruotais) dokumentais ir nebūtų reikalaujama jų pateikti tuos pačius dokumentus, kuriuos jie jau buvo pateikę per VMI elektronines sistemas.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė